YENİ PARTİ
T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22.10.2026
Sayı: 229

10/4889

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde sınıflar, coğrafi bölgeler, iller ve sosyoekonomik katmanlar arasında derinleşen sağlık eşitsizliklerinin boyutlarının belirlenmesi, sağlığın sosyal belirleyicilerinden kaynaklanan haksız ve önlenebilir farklılıkların ortadan kaldırılması ile koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin herkes için eşit, nitelikli ve ücretsiz sunulmasını sağlayacak kamusal politikaların tespiti amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 15.10.2026

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Nail Çiler
Kocaeli M.

Evrim Kanalıcı
Aydın M.

Cemil Taşcıer
Ankara

Ahmet Temel Ersever
Ankara

İbrahim Arslan
Eskişehir M.

Uğur Gökdağ
Eskişehir M.

Aykut Yaralı
Antalya M.

Şeref Arpacı
Denizli M.

Mahmut Canal
Sakarya M.

Namık Tan
İstanbul M.

Fatih Özkan
Düzce M.

Fahri Özkan
Kırklareli M.

Turan Taşkın Öter
İstanbul M.

Ümit Özlale
İzmir M.

T.B.M.M.
YENİ PARTİ
YENİ PARTİ
2026
GRUP BAŞKANLIĞI

GEREKÇE

Sağlığın sosyal belirleyicileri; bireylerin doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı, çalıştığı ve yaşlandığı koşullardır. Bu koşullar, insanların sağlık durumunu ve yaşam kalitesini doğrudan etkiler. Sağlıkta eşitsizlikler ise bu koşulların adaletsiz dağılımı nedeniyle ortaya çıkan, bireylerin kendi iradeleriyle kontrol edemediği, önlenebilir, haksız ve adil olmayan sağlık farklılıklarıdır. Sağlık hakkı doğuştan kazanılmış en temel insan hakkı olduğuna göre, yurttaşların sağlığın sosyal belirleyicilerinden bağımsız olarak eşit yaşam şansına sahip olması, sosyal devletin birincil yükümlülüğüdür.

Sağlıkta eşitsizlikler, herkesin en yüksek sağlık düzeyine ulaşması için adil bir fırsata sahip olmaması durumudur ve hem toplumsal hem de ekonomik açıdan kritik bir öneme sahiptir. Bireylerin doğdukları, büyüdükleri, çalıştıkları veya yaşadıkları çevre yüzünden önlenebilir hastalıklara yakalanması ya da daha erken ölmesi toplumsal adalet ilkesine aykırıdır.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) ve TÜİK verileri, ülkemizde sağlık göstergeleri bakımından iller ve sınıflar arasında uçurumlar bulunduğunu somut biçimde ortaya koymaktadır. Türkiye'de bebek ölüm hızı Avrupa Birliği ortalamasının yaklaşık üç katı düzeyinde seyrederken, sosyoekonomik açıdan en yoksul hanelerde doğan bebeklerde ölüm riski en yüksek gelir grubuna kıyasla üç katına çıkmaktadır. Benzer şekilde beş yaş altı çocuk ölümleri de yoksul kesimlerde kabul edilemez bir boyuta ulaşmıştır. İller bazında bakıldığında batı illerinde binde 4 düzeylerinde olan bebek ölümleri, dezavantajlı bölge illerimizde binde 16'yı aşarak dört katı bulan bir adaletsizliği gözler önüne sermektedir.

Yaşam süresi eşitsizliği, sağlığın sosyal belirleyicileriyle birlikte, coğrafi eşitsizliğin en somut kanıtıdır. TÜİK hayat tabloları verilerine göre doğumda beklenen yaşam süresi en yüksek il ile en düşük il arasında 5 yıla varan fark bulunmaktadır. Bir yurttaşın hangi sosyal sınıf içerisinde ve nerede doğduğunun ne kadar yaşayacağını belirlediği bir düzen, sağlık hakkı ve eşit yurttaşlık ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Türkiye'de doğumda beklenen yaşam ümidi erkeklerde 75,9 yıl, kadınlarda 81,1 yıl iken; örneğin Fransa'da sırasıyla 80,2 ve 85,8 yıldır. Bugün ülkemizde doğan bir bebeğin, aynı gün Fransa'da dünyaya gözlerini açan bir bebekten erkeklerde 4,3 yıl ve kadınlarda 4,7 yıl önce yaşamını yitirecek olması, kabul edilemeyecek bir sağlıkta eşitsizliktir. Bu eşitsizliğe yol açan sağlığın sosyal belirleyicilerini ayrıntılı olarak ele almak gerekir.

Koruyucu sağlık hizmetleri ve birinci basamak altyapısındaki eşitsizlikler bu tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır. En varlıklı hanelerde çocukların tam aşılılık oranı yüzde 80'lerin üzerindeyken, en yoksul hanelerde bu oran yüzde 64'e kadar gerilemektedir. Bunun yanı sıra nüfusa düşen hastane yatağı, hekim, hemşire ve yoğun bakım yatağı dağılımında, iller arasında derin dengesizlikler sürmektedir.

Sağlık hizmetlerinin piyasalaşması, katkı-katılım payları, hekim göçü ve randevu krizleri yoksul halk kesimlerinin sağlık hakkını fiilen sınırlandırmaktadır. Sağlıkta eşitsizliklerin giderilmesi; sağlığın sosyal belirleyicilerini iyileştiren, birinci basamağı güçlendiren ve bölge ayrımı gözetmeyen kamusal bir planlamayı gerektirmektedir.

Bu gerekçelerle; TBMM bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurularak, ülkemizdeki sağlık eşitsizliklerinin nedenlerini çok boyutlu olarak araştırmak ve kamucu, eşit, ücretsiz, erişilebilir ve nitelikli bir sağlık sistemini inşa etmek amacıyla "Sağlıkta Eşitsizliklerin Belirlenmesi ve Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Politika Önerileri" konulu bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması için gereğini arz ederiz.

329 SAYILI ARAŞTIRMA ÖNERGESİ İMZA ÇİZELGESİ

1	UZAY KARASU	SİVAS MV	
2	Metin İLHAN	Kocaeli Mv.	
3	Suat Özçağdaş	İstanbul Mv	
4	Muhammet Murat Kayışoğlu	Bursa	
5	Hasan ÖZTÜRK	Bursa	
6	Seyit Torun	Ordu	
7	A. Turcay ÖZKAN	İzmir	
8	Av. Dr. M. Serkan TAMKULU	Diyarbakır	
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			

T.B.M.M. YENİ PARTİ GRUP BAŞKANLIĞI 2026